

POSLOUPNOST CVIČENÍ PRO ROZVOJ FONEMATICKÉHO SLUCHU

Ukázka nácviku poslechu problematických hlásek C-S. Cvičení ukazuje postup pro nácvik rozvoje fonemického sluchu.

1. Podtrhněte, které slovo slyšíte.

CITÍ		SÍTÍ	
SIC		SIS	
CE		SE	
SÝC		SÝS	
ČIPEK		SÍPEK	
CIN		SYN	
CEN		SEN	
CÁRY		SÁRY	
COBY		SOBY	
COS		SÓS	

2. Přečtete vždy jen jedno slovo ve dvojici.

3. Poslouchajte a doplňte do vět správné slovo.

- cítí – sítí** Rybáři loví ryby rybářskou – Petr vůni oběda.
- Sic – sis** Běž domů, bude zle – Kde nechal kolo?
- Sýc – Sýs** V noci v lese houkal – Karel je český básník.
- Čípek – sípek** Ve vesnici bylo několik plných obilí. – Z kalhot mu koukal šátku.
- Cín – syn** Martinův je moc hodný. - V Kutné hoře těžili kdysi
- Cen – sen** Babička se lekla vysokých - V noci se mi zdál zlý
- Cáry – Sáry** se raděj vůbec neptej. - Děti na sobě měly jen oblečení
- Coby – soby** Zapřáhl do saní dva veliké - Přijel do Vídně velvyslanec.
- Cos – sós** K obědu jsme měli knedlíky, maso a - to udělal?

4. Podle poslechu doplňte C/S.

...luneční...e je ...izokrajná ro...tlina, která miluje ...lun...e. ...ítím o...et a ...ukr. ...oňa peče ...váteční ...ukroví. Rád ...áňkuju na ...něhu. V le...e ...lyším šele...ty. Ka...telán ...vítí lu...ernou. ...ibule tě donutí k ...lzám. ...traka našla le...klé ...klíčko. ...ykli...tika je můj oblíbený ...port. Přijel k nám ...irku.... ...lepýš ...e ...víjí v pí...ku. ...eler, če...nek a ...ibule je zelenina. ...váťa ...taví v pí...ku ...ilni...i. ...tará ...ova ...lon ...áká vodu. ...vrček je malý brouk. Miluju hou...lové ...kladby. Orche...tr hraje ...onáty. U...lyšíš ...pou...tu ...lov. Kla...i...ká bá...eň nezklame. ...ítíš ten ...mrad?

5. Přečtete

Slunečnice je cizokrajná rostlina, která miluje slunce. Cítím ocet a cukr. Soňa peče sváteční cukroví. Rád sáňkuju na sněhu. V lese slyším šelesty. Kastelán svítí lucernou. Cibule tě donutí k slzám. Straka našla lesklé sklíčko. Cyklistika je můj oblíbený sport. Přijel k nám cirkus. Slepýš se svíjí v písku. Celer, česnek a cibule je zelenina. Sváťa staví v písku silnici. Stará sova Slon cáká vodu. Cvrček je malý brouk. Miluju houslové skladby. Orchester hraje sonáty. Uslyšíš spoustu slov. Klasická báseň nezklame. Cítíš ten smrad?

UKÁZKY FONETICKÝCH CVIČENÍ ZAMĚŘENÝCH NA VYBRANÉ HLÁSKY ČEŠTINY

Každá část zahrnuje fonetická cvičení zaměřená na uvedený problematický jev. Cvičení obsahují jak jednoduchou slovní zásobu začátečníků, tak i slovní zásobu, určenou k obohacení či pouze k názornému porovnání v rámci procvičování problematického jevu, kdy se nepočítá s vysvětlováním ani s překládáním.

Jednotlivá cvičení slouží jako ukázky toho, jak můžete připravit cvičení vlastní.

Délka samohlásek (i/í, y/ý, a/á, e/é,), místo artikulace českých samohlásek

Napište další slova.

a tam, Dana,

á mladá, káva,

e ne, jede,

é lék, celé,

i/y ty, lidi,

í/ý pít, mýt,

o rok, potom,

ó tón, próza,

u budu, kupuju,

ú/ů půl, únor,

Roztřídte slova do skupin podle délky slabik (podle teček) a přečtěte.

létá, bílý, naše, míchala, koupí, nemají, toto, léto, mává, hledají, můžete, hotel, dopíše, přiletí, muže, nálada, léky, kavárna, želé, tyká, jedná, tady, odejít, dovaří, zazpívat, náhoda, příběh, pátá, říkali, slíbí, dopít, Pálava, Čechy, český, bazény, okatá

• • •

• • •

• • •

• •

• •

• •

• •

náhoda

přiletí

napiše

mává

dopít

toto

léto

Rozdělte slova do skupin – krátká a dlouhá podle poslechu.

rok, tam, byl, léto, kůň, mává, hlava, hůl, dolů, pít, dal, pátá, být, pata, pravý, vítr, úkol, celé, tón, mém, sůl, sen, mezi, keři, herci, prach

krátká: tam,

dlouhá: léto,

Měkčnost/tvrdost - rozlišení i/y, skupiny dě, tě, ně, de, te, ne, di, ti, ni, dy, ty, ny a skupiny bě, pě, vě.

Rozdělte se na skupiny. Soutěžte. Kdo přečte ze skupiny správně, získává bod.

tito, Nymburk, zpěv, mládí, nepěkná, stín, dědeček, pány, dělo, Soňa, první, lvi,
v Těšíně, mladý, káže, těší, vědět, šidí, sytý, někdo, týden, týdně, raný, mladí, sýrový,
šedý, tchýně, páni, vězení, letiště, pivo, díky, pevně, tiká, hady, chodí, žení se, věří, vidí,
pěkný, měsíc

Dvojhlásky

Poslouchejte a pak opakujte. Čtěte sami znovu.

ou – soused, houba, mouka, houska, berou, vedou, nesou, dlouhou, pouhou, modrou,
touha, ouha, souká, trouba, krouží, soustava, moucha,

au – au, aukce, pauza, sauna, aula, faul, Austrálie, autor, Laura, kosmonaut

eu – euro, neutrální, pneumatika, feudál, neuróza, eukalypt, euforie

Poslouchejte a opakujte.

auto – a to, mouka – moka – muka, koupil – kupil, aulu – úlu, pouze – póza – pauza,
cestou – cestu, levou – levo, pravou – pravo, koupou – kopou – kopu, saunu – sauna,
euro – éra, loupát – lopat, moucha – mochna, houba – hubí

Typické české hlásky (c, d', ch, ň, ř, t', ž) + podobné hlásky (r, h, b/p)

Poslouchejte a čtěte. (Ď/ť, asimilace d')

Rozdělte slova do dvou skupin. Kde slyšíte „d“ a „t“?

dělník – deník, deset – děsit, díky – dýky, děvče – devět, přijed' – příjezd, děj – dej,
dovědět – dovede, dívka – dýmka, ďábel – datel, Oděsa – odeslat, měď – med, osídit –
osídlit, jed' – jed, Vláďa – vláda, šedý – šidí, mladý – mladí, radí – rady, hadi – hrady,
pořád – porad', s Láďou – s Ladou, Ladka – látka,

[d'] dělník,

[t'] přijed',

Logicky spojte do dvojic. (Ř, L → navazování slov s „ř“ a „l“ bývá obtížnější.)

řeka	nevařila
malíř	píše
kuchařka	tekla
novinář	vyhraje
soupeř	nepřišel

Rozdělte do skupin slova, která slyšíte, podle hlásek, které obsahují. (Tato slova lze psát, nebo ukazovat prstem, zvedat příslušné písmenko, říkat nahlas, vymýšlet další...)

Poslech: lyže, soupeř, když, liška, píše, keř, střecha, než, čtyři, slyšíš, talíř, šek, řeka, polož, lyžař, přišel, nešel, židle, kožich, tři, už, sešit.

Ř – soupeř, ...

Ž – lyže, ...

Š – liška, ...

Sestavte větu z těchto slov. (Ř)

přítékat, z Řím, řeka → *Řeka přítéká z Říma.*

v říjen, tři, přijet, lékař →

překážka, kůň, přeskočit, tři →

přeskočit, Bedřich, pařez, na břeh, řeka →

talíř, kuchař, připravit, na, řízek →

Čtěte tato spojení. (Ř)

tvář dívky, nejvíc řešení, honorář herce, smích rybáře, vladař oznámil, kalendář akcí, lékař nemocnice, malíř dokončil, proč říkal, soupeř vyhrál, včas říct, věř rodičům, odpověď řezníka, Jakub Řezáč, formulář žádosti, výpověď řidiče, seminář manažerů, páteř dítěte, kancléř odstoupil, zákaz řízení, lhář říká, smog Říma, soutěž Řeků, přítok řeky, lyžař upadl, několik řešení, náš ředitel, poblíž Řípu, kuchař hotelu, novinář informoval, císař litoval, bankéř bohatl, název řeky, filozof řekl, ...

Vytvořte slovo z daných hlásek a přečtěte. (C)

c-a-n-t-e

í-k-c-r-u-v-o

c-e-o-p-k

i-c-n-m-e-o-c-n-e

ch-e-n-c-e

ě-k-c-m-e

Čtěte plynule. (CH)

smích matky, povrch Uranu, prospěch dětí, nádech ústy, zápach řeky, odposlech někoho, spěch chlapce, prach na nábytku, divoch utekl, poslech básní, přepych domu, spěch žen, mnich radil, Čech odsouzen, ostych hudebníka, nádech nosem, výslech **ale pozor:**

roh, sních, sloh, brloh, práh, klich, líh, rýh, stoh, břeh, kruh, hloh, běh, koloběh, zběh,

Doplňte B/P. Pak čtěte. (Vyučující upozorní na asimilaci.) (B/P)

Moje ...a...ička nemá hro... na hř...itově.

Na ko...erci leží če...ice.

...ratr ...řinesl z lesa s...oustu hu...

...ylo v o...chodě ...lno lidí?

...rašná ...rána stojí u O...ecního domu.

Jak často ...erete ...ilé ...rádlo?

Jsou ...ulharsko a ...olsko v Evro...ě?

Kdo mi vy...il o...ě ...iva?

Sykvky: rozlišování s/z, š/ž, c/č

Dvousměrka. Najděte co nejvíc slov obsahujících s/z, š/ž, c/č. Pak přečtěte.

O	C	O	Č	E	K	Á	Z	N	B	Ě	Ž	Í
M	I	Š	P	O	Č	A	S	Í	Š	E	L	Ž
Z	Z	E	M	T	P	I	Š	Ž	Í	T	U	Á
N	I	K	N	O	C	S	Á	M	P	S	T	C
Á	N	I	C	Č	Í	S	L	O	R	O	Á	I
T	E	Č	E	E	L	Č	A	S	O	P	I	S
E	C	S	Ú	L	Č	Í	S	T	Č	I	N	Y
K	O	B	N	O	S	T	K	O	U	Š	E	N

Doplňte písmeno, které chybí. Pak poslouchejte text a opravte chyby.

J...em na po...tě.

....imona neníizinka.

Vekárněedí pa...ientí.

....ekáš na leti....ti?

....ítra je č...vrtek.

Ve vá....e j....ou rů....e.

Znám sle....nu u....itelku.

Nao to potřebuje....?

Ránonídámerstvý jogurt.

V no....i jeima.

To jepatná adre....a.

Autobus je....tě není naastáv....e.

Nacházíeína v A....ii?

U....itelnovuopakoval otá....ku.

Souhláskové skupiny

Vytvořte slova z těchto písmen B Č D H K L M P R S Š T V

Například: prst, vlk, krk, strk, mrk, smrk, trh, srkl, trhl, strhl, trn, srp, srst, trn, hrst, skrz.

Poslouchejte a podtrhněte v textu písmena, která jsou jiná než zvuky, které slyšíte. Pak přečtěte. (Asimilační změna výslovnosti.)

V parku jsem ráno viděl velkého psa. → *V parku jsem potkal kamaráda.*

Nad stolem visel obraz.

Přijíždíme k Brnu.

Půjdete k Heleně na návštěvu?

Šli jsme s bratrem do kina.

Z Finska jsem si přivezla vodku.

V tašce jsem měla dvě tužky.

Černý čaj není dobrý bez citrónu.

Pod postelí mám krabice s knihami.

Z košile jsem udělala tričko.

Přízvuk

Čtěte se správným přízvukem na první slabice. Slabiku podtrhněte.

lasa, láká, leká, lekla, láska, laská, láká, lákala, laskala, laskavá, nelaská, nelaskavá

lečo, léto, létá, letos, letadlo, létáme, dolétal, letíme, letiště, letecký, nelétavý, přiletěl

půl, puk, půle, půlí, pukne, půlka, puklý, pukly, puklá, puklina, nepuká, nepukla

sed, sed', sedy, sedí, seděl, seděla, sedící, sedavý, přisedící, sedíme, nesesíte, následek

má, máma, mává, máme, mjí, myjí, mycí, nemyjí, umyje, nemají, nemytý, nemívá

Dokončete tyto věty. Čtěte se správným přízvukem. (Přízvuk na předložce)

Na stole leží

Do tašky dávám

V domě nesvítí

V autě seděli

Z knihy vypadl
Před večeří nejím
Po půlnoci
Bez auta nemůžeme

Rozlišujte přízvuk. Čtěte.

Líbila se mi <u>ta jemná</u> halenka.	Není to <u>tajemná</u> žena.
<u>To pivo</u> je dnes velmi teplé.	Pro <u>topivo</u> chodíme do lesa.
<u>Ta žena</u> je moje učitelka.	Dvě auta musela být <u>tažena</u> .
<u>Vy lovíte</u> štiky velmi dobře!	Z toho rybníku <u>vylovíte</u> jen kapry.
Vstávejte, už <u>je den!</u>	<u>Jeden</u> den na výlet nestačí.

Intonace

Čtěte s různou intonací a zahrajte scénky.

Nešli tam.	Oni tam nešli?	Nechodte tam!
Už musím jít.	Musíš už jít?	Už musíš jít!
Knihu máš na stole.	Kde mám knihu.	Máš tu knihu na stole!
Petr není v nemocnici.	Je Petr v nemocnici?	Já nechci do nemocnice!

Výslovnost a psaní g, j, x, q

Podle poslechu rozdělte slova do dvou skupin. Kde slyšíte [ks] a kde [gz]?

Poslech: *experiment, exemplář, exkurze, externí, exodus, existence, sex, expres, extrém, Mexiko, exhalace, sexta, expert, maximum, exekuce, exaktní, exhumovat, export, exhibice, exil, exkluzivní, exkrement, exotický, expandovat, expedice, experimentální, existenční, expertiza, exploze, exekutor, exponent, xerox, sexista, Sixtinská, xenofobie.*

[ks] experiment,

[gz] exemplář,

Přečtete s českou výslovností.

kino, komunikace, demokracie, architekt, studium, asistentka, deklinace, dekorace, matematika, historie, ekonomie, žurnalista, interview, manager, figura, finální, Amerika, USA, Anglie, kilogram, kritika, chlór, idea, idol, gel, koktejl, doktor, Egypt, kapitán, katedrála, kariéra, metro, autobus, objekt, oáza, obézní, dezert, operátor, organizace, pauza, cigareta